

Νεοελληνική Γλώσσα

γενικής παιδείας

A1.

Ο συγγραφέας στο κείμενό του αναφέρεται στην ένταση με την οποία είναι αναγκασμένος να ζει ο σημερινός άνθρωπος. Ξεκινά με μια υπόθεση, για να υπογραμμίσει τον ξέφρενο ρυθμό ζωής και τη νέα πραγματικότητα που διαμόρφωσε η εισβολή της μηχανής. Διαπιστώνει ότι, σε αντίθεση με παλιότερα, η παραγωγή είναι πλέον μεγαλύτερη και φτηνότερη, άλλωστε η μεγιστοποίηση της κατανάλωσης προϋποθέτει την αύξηση της παραγωγής. Στη συνέχεια, θέτοντας ένα ρητορικό ερώτημα, προσπαθεί να κατανοήσει το άγχος του σύγχρονου ανθρώπου και την καταφυγή του στην υπερεργασία, προκειμένου να εξοικονομήσει περισσότερα χρήματα, με αποτέλεσμα να καταναλώνει τον ουσιαστικό χρόνο ζωής σε επουσιώδη πράγματα. Ο σύγχρονος άνθρωπος δραπετεύει από τον εαυτό του, με τον οποίο αδυνατεί να συνομιλήσει πλέον, καταλήγει ο συγγραφέας.

(116 λέξεις)

B1.

Η έλλειψη ελεύθερου χρόνου αποτελεί πραγματικότητα στις σύγχρονες κοινωνίες. Ο σύγχρονος άνθρωπος επιδιώκει σε ένα ατέρμονο κυνήγι απόκτησης υλικών αγαθών, θεωρώντας ότι έτσι καταξιώνεται ως ύπαρξη. Έχοντας αναγάγει την κατανάλωση σε αυτοσκοπό, δεν καταναλώνει για να ζει, ζει για να καταναλώνει. Θύμα του υλικού ευδαιμονισμού, αναγκάζεται να «επενδύει» το χρόνο του σε μία δεύτερη ή τρίτη παραγωγική εργασία, για να εξοικονομήσει περισσότερα χρήματα και να ανταποκριθεί, κατά τη γνώμη του, επαρκέστερα στο καταναλωτικό πρότυπο ζωής. Μοιραίο επακόλουθο των παραπάνω, το άγχος, η ένταση, η δυσαρμονία στην εσωτερική και κοινωνική ζωή, η αλλοτρίωση, η αδυναμία εμβάθυνσης στα γεγονότα του βίου.

(98 λέξεις)

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Α') 2010

Ενδεικτικές Απαντήσεις

B2. 4^η §

♦ ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

i) ΣΥΓΚΡΙΣΗ-ΑΝΤΙΘΕΣΗ:

Ότι, αν γινόταν με το χέρι και με τα ατελή εργαλεία περασμένων εποχών, θα απαιτούσε ημέρες ολόκληρες, ακόμα και εβδομάδες, και θα κόστιζε πανάκριβα, σήμερα χάρη στη μηχανή κατασκευάζεται και πολλαπλασιάζεται σε ελάχιστο χρόνο, επομένως στοιχίζει ασύγκριτα πιο φτηνά από πριν.

♦ Συγκρίνεται το κόστος και η ταχύτητα παραγωγής στις παλιότερες και τη σημερινή εποχή, και προβάλλονται τα πλεονεκτήματα της δεύτερης.

ii) ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

(π.χ. μια δαντέλα ή μια χαλκογραφία)

♦ Ενδεικτικά παραδείγματα προϊόντων (χειροποίητων) που στις παλιότερες εποχές, πριν την εισβολή της μηχανής, απαιτούσαν πολύ χρόνο.

Σ σύγχρονο

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ - ΘΕΤΙΚΗ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ - ECDL

B3.

ΛΕΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΣΥΝΩΝΥΜΗ ΛΕΞΗ
φανταστούμε	υποθέσουμε (επινοήσουμε)
γνώμη	άποψη (αντίληψη)
δουλεύει	εργάζεται
επαρκεί	φτάνει
σημερινού	σύγχρονου

ΛΕΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΑΝΤΩΝΥΜΗ ΛΕΞΗ
γρήγορα	αργά
επιταχύνουν	επιβραδύνουν
λογική	παράλογη
έξοδα	έσοδα
πλούσιο	φτωχό (ενδεή)

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Α') 2010

Ενδεικτικές Απαντήσεις

Β4.

- ♦ Για αυτό το λόγο (6^η §): αίτιο – αποτέλεσμα/ συνοχή
- ♦ Ωστόσο, (7^η §): αντίθεση, εναντίωση/ συνοχή

Γ1. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Άρθρο

- Τίτλος
- Σύνδεση με επικαιρότητα, Τεκμήρια
- Ύφος: άμεσο, οικείο, αντικειμενικό
- Μικροπερίοδος λόγος
- Γ' πρόσωπο
- Δημοσίευση στη σχολική εφημερίδα, ημερομηνία

ΤΙΤΛΟΣ

Άγχος, η αρρώστια του 21ου αιώνα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- ♦ διαπίστωση του προβλήματος
- ♦ τεκμήρια από την καθημερινή ζωή

ΜΕΤΑΒΑΣΗ

♦ ευτυχία είναι η κατάσταση εσωτερικής ισορροπίας και αρμονίας που προσεγγίζεται στο βαθμό που ικανοποιούνται οι καθολικές επιθυμίες και ανάγκες του ανθρώπου, και κυρίως οι ηθικοπνευματικές. Έννοια πολυδιάστατη και συνώνυμο της ποιότητας ζωής, προϋποθέτει την ισορροπία με τον εαυτό, το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Καθορίζεται από υποκειμενικά (φίλοι, ψυχαγωγία, επάγγελμα, οικογένεια...) και αντικειμενικά (υγεία, ευημερία...) κριτήρια.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

ZHTOYMENO 1: αρνητικές επιδράσεις του άγχους στους νέους (ερώτηση)

- ♦ οι νέοι αποτελούν μια ευπαθή κοινωνική κατηγορία που τώρα κοινωνικοποιείται, συγκροτεί ταυτότητα, διαμορφώνει ψυχισμό, θέτει στόχους, κάνει επιλογές, δημιουργεί σχέσεις, χαράζει πορεία ζωής
- ♦ στη σημερινή υλιστική κοινωνία τα κριτήρια ευτυχίας είναι περισσότερο ποσοτικά και κατευθυνόμενα και λιγότερο ποιοτικά και προσωπικά: καθορίζονται στη βάση του «έχειν», του «φαίνεσθαι», της «επιτυχίας»
- ♦ η υλιστική - ευδαιμονιστική αντίληψη ζωής, η ταύτιση δηλαδή της ευτυχίας με την απόκτηση υλικών αγαθών («καταναλώνω, άρα υπάρχω»), όπως κάθε

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Α') 2010

Ενδεικτικές Απαντήσεις

μονοσήμαντος τρόπος ύπαρξης, δημιουργεί **άγχος** στους νέους, με σοβαρές επιπτώσεις σε βιολογικό, αλλά και σε ψυχολογικό, συναισθηματικό, πνευματικό και ηθικό επίπεδο

♦ οι νέοι, περισσότερο ευάλωτοι από τους ενήλικες, καθώς βρίσκονται στο μεταίχμιο εφηβείας και ωριμότητας και καλούνται να εισέλθουν δυναμικά στο στίβο της ζωής, εκδηλώνουν μεγαλύτερη αβεβαιότητα, ανασφάλεια, φόβο

♦ υπό την πίεση αγχογόνων καταστάσεων, εμφανίζουν συχνά μειωμένη απόδοση, σωματική κόπωση, εξάντληση

♦ ζώντας επιφανειακά, επιδερμικά, επιπόλαια, δυσκολεύονται να κοινωνικοποιηθούν και να επικοινωνήσουν, και όχι σπάνια παθαίνουν κρίσεις πανικού ή κατάθλιψη και εκδηλώνουν αντιδραστική συμπεριφορά ή αυτοκτονικές τάσεις

♦ η θεοποίηση του χρήματος αμβλύνει την κριτική ικανότητα του νέου, τον καθιστά ανίκανο να αποτιμήσει τα δεδομένα, τον αποπροσανατολίζει, του στερεί την εσωτερική του ελευθερία (εκφράσεις άγχους), καθώς ζει εξαρτημένος από τις δυνάμεις της ευμάρειας και της αφθονίας, αμέτοχος των πολιτικών διαδικασιών, ετεροκαθοριζόμενος

♦ η επιδίωξη της αυθεντικότητας της ύπαρξης μέσω των υλικών αξιών οδηγεί στην έκπτωση από το «είναι» στο «έχειν»: όσο διογκώνεται το «έχειν», τόσο συρρικνώνεται το «είναι», με αποτέλεσμα τον ευτελισμό και την ισοπέδωση του νέου ανθρώπου

♦ η εμπορευματοποίηση των ανθρώπινων σχέσεων καταλήγει στον ατομικισμό και τον αμοραλισμό, την έλλειψη σταθερών σημείων αναφοράς, τη χρησιμοποίηση ανθρώπου από άνθρωπο

♦ ο σύγχρονος νέος ζει σε ασφυκτικές μεγαλουπόλεις, χωρίς ταυτότητα, βυθισμένος στη μοναξιά, μακριά από τη φύση, αλλοτριωμένος από τον εαυτό του, χωρίς ελεύθερο χρόνο και προσωπική ζωή, κυριευμένος από το άγχος για την επιτυχία, την καριέρα, την απόκτηση χρημάτων, την ατομική ανάδειξη

♦ ευεπίφορος στη μαζική υποβολή και στις άλογες επιδράσεις, με τυποποιημένα –και γι' αυτό εύκολο να προβλεφθούν και να επηρεαστούν- γούστα, αναλώνεται ζώντας «**πνιγμένος**» στις καθημερινές ατομικές φροντίδες, ανίκανος να εμβαθύνει στα γεγονότα του βίου

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Α') 2010

Ενδεικτικές Απαντήσεις

ΜΕΤΑΒΑΣΗ

♦ οι σημερινοί νέοι, στην πλειονότητά τους, έχουν αντιληφθεί την ψευδαίσθηση αυτού του «δανεικού» τρόπου ζωής που οδηγεί στο ανέφικτο, αντιστέκονται, αμφισβητούν, απορρίπτουν, αναζητούν ένα αυθεντικό δημιουργικό τρόπο ύπαρξης

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ 2: τρόποι αντιμετώπισης του άγχους (ερώτηση)

♦ η προσωπική αναζήτηση, η αυτοσυγκράτηση, η αυτοκριτική, η αντίσταση στις επιταγές της μόδας και του καταναλωτισμού, η αξιολόγηση των αναγκών, η κριτική επιλογή και η διεκδίκηση της ποιότητας, η επανεξέταση των αξιών και η αυτογνωσία αποτελούν ασφαλιστικές δικλείδες σε έναν αγχωτικό και παράλογο τρόπο ζωής

♦ η μετάγχιση πνευματικών αξιών από την οικογένεια, το σχολείο, τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, το κράτος, την πνευματική ηγεσία, η αναβάθμιση της Παιδείας με έμφαση στον ανθρωποκεντρικό της χαρακτήρα, η ενίσχυση της επαφής με την Τέχνη αποτελούν ασφαλείς οδοδείκτες στο δρόμο της ζωής

♦ η επαναφορά του «μέτρου», ως αντίληψης, αρετής και τρόπου ζωής, θα βοηθήσει το σύγχρονο νέο να κατακτήσει μια ισορροπημένη (ευτυχισμένη) ζωή, χωρίς «θεούς και δαίμονες», στη βάση της δημιουργικότητας και της αγάπης

♦ «αρετή είναι η μεσότης δύο κακών, το σημείο ανάμεσα στην έλλειψη και την υπερβολή» **Αριστοτέλης**

♦ ατομική και κοινωνική επιδίωξη πρέπει να γίνει η διαμόρφωση ελεύθερων, κριτικά σκεπτόμενων πολιτών, με υψηλό αίσθημα ευθύνης και κοινωνική συνείδηση, με σαφείς στόχους και ηθικές αντιστάσεις

♦ ο άνθρωπος, ως κοινωνικό και ηθικό ον, πραγματώνει την έσχατη ουσία του θέτοντας τον εαυτό του στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου, προάγοντας, έτσι, και τον εαυτό του και το σύνολο

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

♦ Αν το άγχος είναι μια αδιέξοδη κατάσταση, η ισορροπία που απορρέει από την αυτοσυνειδησία και την υπέρβαση του Εγώ είναι έκφραση ελευθερίας, με την έννοια της δύναμης και της δυνατότητας

εφημ. «Παιδεία»

21/ 05/ 2010

Επιμέλεια: Μ. Κυριακάκη

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Α') 2010

Ενδεικτικές Απαντήσεις

Σ Χ Ο Λ Ι Ο

- ✓ Η επιλογή του κειμένου του Ε. Παπανούτσου για την εξέταση του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας γενικής παιδείας στις Πανελλαδικές Εξετάσεις ΕΠΑ.Λ 2010 κρίνεται σωστή, καθώς εστιάζει σε θέμα της σύγχρονης ζωής.
- ✓ Πρβλ. ΣΥΓΧΡΟΝΗ βιβλιοθήκη, Νεοελληνική Γλώσσα, Τετράδια Νεοελληνικής Γλώσσας, Κείμενο 48: το ακαταμάχητο «Πλέον Έχειν» σ. 193 και Κείμενο 49: τι σχέση έχει ο Πλούτος με την Ευτυχία; σ. 198
- ✓ Πρβλ. ΣΥΓΧΡΟΝΗ βιβλιοθήκη, Νεοελληνική Γλώσσα, Σχεδιαγραμματικές Προτάσεις Ανάπτυξης Θεμάτων στην Έκφραση-Έκθεση, θέμα 20, σ. 92 και θέμα 22, σ. 98.

